

Бюджетна статистика

Андрей Василев

- Бюджетната статистика включва източниците на статистическа информация за икономическите дейности, извършвани от сектор *Държавно управление*
- Основни източници:
 - статистика на бюджета
 - статистика на държавния дълг
 - национални сметки
- Най-често се използва т.нар. *консолидиран бюджет* или *консолидирана фискална програма (КФП)*

Три основни групи:

- Приходи
- Разходи
- Финансиране

- данъчни приходи: данък върху добавената стойност, данъци върху дохода или върху печалбата, данъци върху собствеността, акцизи, ...
- неданъчни приходи: социалноосигурителни вноски, доходи от собственост или продажби на правителството, глоби, ...
- помощи: текущи и капиталови трансфери

- заплати и социалноосигурителни вноски за заетите в бюджетната сфера
- разходи за текуща издръжка (консумативи, енергия)
- лихвени плащания
- социални разходи (пенсии, помощи за безработни, стипендии)
- субсидии
- капиталови разходи (инвестиционните разходи на правителството)

- приходи – разходи = бюджетно салдо
- салдо < 0 – дефицит; салдо > 0 – излишък
- Дефицит \longrightarrow взели сме пари от някъде
- Излишък \longrightarrow спестените пари са отишли някъде

- приходи – разходи = бюджетно салдо
- салдо < 0 – дефицит; салдо > 0 – излишък
- Дефицит \longrightarrow взели сме пари от някъде
- Излишък \longrightarrow спестените пари са отишли някъде
- Финансирането показва как е станало това
- Пример при дефицит:
 - директни външни заеми
 - емисии на ценни книжа (купуват се от резиденти или нерезиденти)
 - намаление на депозити на правителството
 - приватизация или продажба на активи на правителството

КФП за България, млн. лева

2006

I. Приходи и помощи	20 023
Данъчни приходи	16 329
Неданъчни приходи	3 070
Помощи	625
II. Разходи	18 267
Заплати и възнаграждения за персонала	2 731
Социални и здравно-осигурителни вноски	867
Текуща издръжка	3 820
Лихви	640
Лихви по външни заеми	449
Лихви по вътрешни заеми	191
Социални разходи, стипендии	7 013
Субсидии	725
Капиталови разходи, прираст на държавния резерв и др.	2 471

...

...

КФП за България, млн. лева	2006
...	...
III. Трансфери-нето /предоставени(-)/	0
IV. Дефицит/излишък	1 756
V. Финансиране	-1 756
Външно финансиране - нето	-915
Външни заеми и погашения (нето)	-521
Погашения по предоставени	8
кредити на др. държави (+)	
Операции с ценни книжа	0
и финансови активи	
Депозити в чужбина (нето)	-402
Вътрешно финансиране - нето	-1 603
Небанково	-27
Банково	-1 576
Приватизация, придобиване на дялове	763
и акции, и възмездни средства - нето	

Източник: МФ

- Ако записваме потоците в бюджетната статистика в периода, когато съответните задължения са възникнали – *статистика на начислена основа*
- Ако записваме потоците в бюджетната статистика в периода, когато съответните задължения реално са били уредени – *статистика на касова основа*
- Разлики между двата метода
 - закъснения в дължими плащания от страна на правителството или на частни лица
 - договорени между страните разминавания между възникване на задължение и реално плащане

- КФП се нарича „консолидирана,” защото тя обединява информация за дейността на различни институции в рамките на сектор *Държавно управление*
- В процеса на консолидиране се елиминират транзакциите и задълженията между институциите, които са част от правителствения сектор
- В КФП се консолидират:
 - бюджетът на централното правителство (републикански бюджет)
 - бюджети на общините
 - бюджет на социалноосигурителната система
 - бюджет на съдебната власт
 - бюджет на БАН
 - бюджети на ВУЗ
 - ...

- Когато се работи на касова основа, общият баланс на бюджета се нарича *касов баланс* или *касово салдо*
- Може да имаме и други видове салда (аналогия с аналитичните представяния на платежния баланс)
- Примери:
 - касово салдо с извадени нетни лихвени плащания на бюджета → *първично салдо*
 - салдо без вноската в бюджета на ЕС